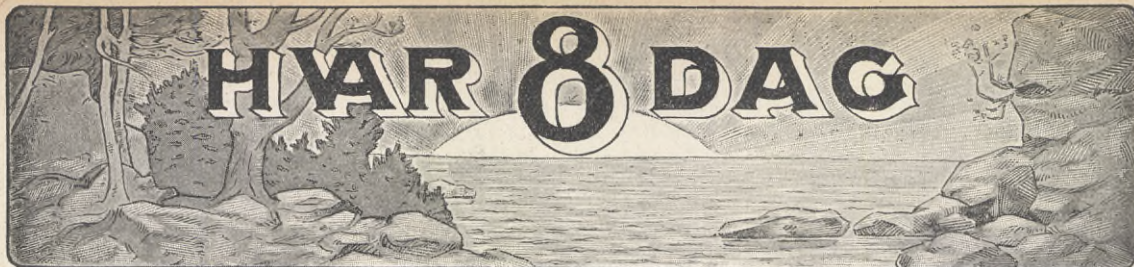

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

5TE ÅRG.

DEN 17 JANUARI 1904.

N^Ö 16

Återgiftvande af text eller illustrationer ur HVAR 8 DAG utan särskild öfverenskommelse förbjudes.

INNEHÅLL: Otto Emil Lindberg. — Stockholms folkskolors öfverstyrelse. — "Höstfantasi" af Spor. — Kronhuset i Göteborg — Nordenskjöld-Expeditionen. — I Prag. — Brokigt utomlandsnytt. — Veckans porträttgalleri. — En hundraåring. — Knut Hamsum. — Från hufvudstadens teatrar.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI. GÖTEBORG. 1904.

Foto. Jonason. Gbg.

O. E. LINDBERG.
PROFESSOR VID GÖTEBORGS HÖGSKOLA

Kinohé: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthlm—Gbg.

Professor Lindberg, hvars bild vi i dag återgifva, är en af Göteborgs populäraste personer. Som lärare vid Göteborgs högskola har han i sällsynt grad lyckats vinna sina lärjungars tillgifvenhet och väcka deras intresse för sitt ämne. Men hans varma nit för allt bildningssträfvande och för alla humanitära rörelser har ej tillåtit honom att inskränka sig till denna mycket kräfvande lärareverksamhet och därmed förenadt vetenskapligt arbete, utan vid sidan häraf har han funnit tid att genom föreläsningar, föredrag, tidningsartiklar och populära skrifter i vida kretsar verka för spridande af kunskap, sedlighet och religiositet. Hvad som härvid gifvit professor Lindbergs namn en så god klang och gjort hans inflytande så stort är icke blott den klara och tilltalande form, hvari han vet att kläda sina tankar, utan ock det, att man öfverallt bakom orden märker en man, som själf kämpat sig till sina åsikter, och ett hjärta, som klappar varmt för de små och vanlottade i samhället.

Hvad som förut i icke ringa mån bidragit att alldeles särskildt dana professor Lindberg för folkuppfostrarens kall är den utveckling han själf genomgått och de mer än vanliga svårigheter han haft att öfvervinna, innan han nått sitt mål. Om sina lefnadsomständigheter har han själf meddelat oss följande:

Född 3 maj 1850 i Kila förs. nära Nyköping genomlede jag en tämligen glädjefattig och besvärlig barndom, tills jag, efter att hafva försökt mig på olika yrker, vid 18 års ålder såg min nästan obetvingliga lust för studier tillmöteskommen. Jag hade lämnat hemmet vid ungefär 14 år med absolut ingenting annat som bagage än en god och intelligent moders religiösa och moraliska ledning och råd. Men detta var ett bättre arf än något annat. Ty det hade förmått att bevara mig för frestelser och gjorde, att när jag sedan sammanträffade med goda och religiösa människor, det redan inneboende allvaret kunde vidare utvecklas, så att jag egentligen från så långt jag kan minnas varit en religiöst reflekterande och lefvande människa.

Naturligtvis står jag i outplånlig tacksamhetsskuld till goda och ädla människor för, att jag fick ägna mig åt studiebanan; ty de lektioner jag under tiden gaf, räckte naturligtvis ej på långt när till att bestrida utgifterna — liksom ej håller de konditioner jag hvarje sommar innehade. Och på sådant sätt kunde jag sex år från det jag lämnade verkstaden få upplefva den oförgätliga stunden, då jag fick sätta på mig den hvita mössan. Utom de skriftliga vitsorden hade jag då i den muntliga studentexamen 23 betyg.

Det var nu meningen, att jag skulle gå in i det andliga ståndet, och jag bedref också till en början mina studier vid akademien för detta syfte. Men dels inträffade vid denna tid hos mig ett omslag i mitt religiösa tänkesätt i frisinnad riktning, mestadels genom studier af Wikner och Boström, ett omslag, som ingaf mig afgörande betänkligheter mot att verka inom ett samfund med en åskådning i flera afseenden en annan än den jag nu hade tillägnat mig. Dels hade jag alltför ifrigt tagit itu med de akademiska studierna, ännu uttrötad af den rätt stora kraftansträngning, som behöfts för att, jämte privat-

läsning med andra, på jämförelsevis kort tid absolvera min studentexamen. Jag blef därför af öfveransträngning så pass sjuk, att jag ansåg mig böra alldeles afbryta mina studier, och afsade mig förden skull det årliga låneunderstöd, som en högt stående numera afliden ämbetsman i Stockholm hade haft den godheten att själfmant erbjuda mig.

Det var nu jag började taga upp den nyss bortgångne kollegiegifvaren Carlings mantel i Uppsala och gaf lektioner hufvudsakligen i hebreiska, men efter hand äfven i grekiska och filosofi. Jag hade nämligen både i skolan och vid Akademien med stor ifver gifvit mig in på dessa ämnen och hade nu god lycka med de studenter, som hade att i desamma prövas i tentamina och examina. Med denna min privata lärareverksamhet fortför jag ända tills min afflyttning till Göteborg. Den hade på sätt och vis blifvit officiell genom mitt antagande som lärare i den uppsaliensiska kursen för teologisk-filosofisk examen.

Under tiden hade min hälsa småningom förbättrats, så att jag beslöt åter upptaga examensstudierna. Efter någon tids arbete med dessa aflade jag fil.-kand.-examen 1885 och licentiatexamen 1890. Jag hade under tiden på samma gång måst arbeta för min familjs försörjning. Härpå följde tre år senare disputation för graden, hvarvid jag erhöll »med utmärkt beröm godkänd» för både afhandling och försvar.

Två år förut hade jag antagits till extralärare vid Göteborgs Högskola. Nu utnämndes jag till docent och fem år senare till professor vid samma akademiska läroanstalt.

Vid sidan af det akademiska arbetet såväl här som i Uppsala intresserade mig tidigt och lifligt den verksamhet för folkupplysning och nykterhet, som särskildt på 80-talet kom på dagordningen. Jag tog initiativet till inrättandet af det till tiden andra arbetareinstitutet i riket, nämligen det i Uppsala, 1883: och har under årens lopp siffran på de populära föreläsningar, jag alltför denna tid hållit, stigit till öfver 300. Samtidigt har jag, dock mest i Uppsala, hållit åtskilliga nykterhetsföredrag.

Af skrifter, som jag utgifvit, torde jag utom de rent vetenskapliga få nämna följande populärvetenskapliga, religiösa o. s. v.: Mohammed och Koranen 1897; Harun Arraschid i historia och saga 1900; Sanningstrådar i sagoväf 1894; Religiösa meditationer och stämningar: första delen 1900, andra delen 1901, tredje delen 1903; Framtidens kristendom 1902; åtskilliga broschyrer, såsom Något om sätten och medlen för åstadkommande af verklig förbrödring människor emellan 1892; Nykterhetsarbetet från etisk synpunkt 1903; dessutom skisser, artiklar och recensioner i tidningar och tidskrifter, såsom de veckliga religiösa uppsatserna i Göteborgs Handels- och Sjöfarts-Tidning, m. m.

Tvåne utrikes resor i vetenskapligt ändamål företogs h. t. 1900 till Berlin med tillfälligt besök i Paris, och jan. och febr. 1902 till Algier med besök i Paris på återresan, särskildt i och för studerande af den semitiska afdelningen i Louvre-museet.

HVAR 8 DAGS STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Den nya folkskoleöfverstyrelsen i Stockholm, från och med detta års ingång räknande 17 medlemmar, hade nyligen sitt första sammanträde i lokalen vid Fredsgatan, därvid för HVAR 8 DAGS räkning togs ofvanstående gruppbild. Vi namnteckna, från vänster rundt bordet, 1. Grosshandl. W. Ramstedt; 2. Apotek. Murray; 3. Dr W. Lagerholm; 4. Komminister Kjellman-Göranson; 5. Rektor Hernlund; 6 Kyrkoh. Eklund; 7. Folkskollär. Fr. Berg; 8. — — —; 9. Dr Landqvist (Ordf.); 10. Prot.-sekr. Blixén (stående); 11. Dr: I. Anderson; 12. Arkit W. Bergström; 13 Red E. Hammarlund; 14 Kyrkoh Heiman; 15. Grosshandl. C. H. Lagergren; 16. Dr: Lagerstedt; 17. Dr: Bergman

Kliché: K. A.-B. Bely. Sjöfversparre Stålm.—Gbg.

Stormen hven omkring det lilla huset, slet af klångrosornas blad och dref dem i rödhvita flockar förbi rutorna. Det hade börjat skymma, och dagern föll blek öfver de bugande akasiorna, buskarnas oroliga löfmassor, de tropiska blommornas bjärta färger. Inne i rummet var allt tyst; flygelns toner, som en stund brusat i täfning med stormens, hade afstannat, och han, som skapat och bemästrat klangvägarna, stod tigande vid fönstret och följde med blicken bladens hvirflande runddans därute. Den fina profilen stod askblek mot skymningsljuset, och ögonens glans tycktes dö med dagens.

Ett ljud hördes genom den halföppna dörren till rummet bredvid. Ett behagligt ljud, frasandet af en sidenklädning, och likväl ryckte mannen till, som för ett slag. Ett ögonblick stirrade han dit bort med vidöppna, feberglänsande ögon och skälfvande läppar; så strök han med en brädslande, nervös rörelse öfver sitt långa, bruna hår, gick bort till flygelns och lade handen på tangenterna. De smala, hvita fingrarna rörde vid dem, trefvande, smeksam. En ton lockades fram och följdes af en annan; planlöst föll de, enformigt, som regnets dropp. Slutligen samlade de sig till en melodi — om man kunde kalla den så — en suck, glidande genom halftoner, höjande sig, bortdöende, buren af sällsamt sammanlänkade harmonier. Mannen hade satt sig framför instrumentet, och hans veka kropp tycktes följa med tonvägarna. Hufvudet böjdes, och medan det mörknade alltmera och stormen saktade af därute, tycktes allt lif stelna i stumt lyssnande till de stigande och sjunkande ackorden. De formade en sorgesång öfver lifvets lycka, den lockande, gäckande makt, som tagit den sträfandes bästa krafter och lämnat honom maktlös, utarmad. Själens lifssaft tycktes droppa bort med hvarje ton, tills smärtans bitterhet började mildras af dödens kyla.

Det låg en bristande klang i ackorden. Rummet var mörkt.

— Nej, nej, det här är inte bra! hördes plötsligt en stark, fyllig röst utbrista, medan en ljusflod strömmade ut genom dörren till sidorummet. — Du gör oss båda sjuka, cher ami! Vänta...

Han hade hastigt sprungit upp, så hastigt, att han tungt lade ena handen på tangenterna, hvilka utslungade en disharmonisk skräll, som jämte det skarpa ljusskenet döfvade och förvirrade honom.

Och där stod hon på tröskeln, »la femme aux yeux sombres», hon, som lefvat i hans drömmar i lust och smärta och fyllde hans tankar med ljufva och pinande minnen. Det strömmade ljus, klart, starkt ljus från lampan, som hon satte på flygelns; det slog en gloria kring hennes sunda, fylliga gestalt och kastades tillbaka från de blixtrande, svarta ögonen, de mörka hårbucklorna och ansiktets djärfva konturer. Skymningsfantasierna jagades bort med dunklet; men svedan blef kvar.

Hon gick fram till honom och fattade hans händer, med nästan moderlig omsorg. Men en viss otålig het spårades hos henne.

— Jag måste ju vara sträng mot dig, sade hon. — Hela eftermiddagen har du spelat, efter hvad man sagt mig, och ända sedan jag kom hem för en god timme sedan, har flygelns klagat och suckat. Jag ville skriva, men, mon Dieu, hur kunde det bli annat än elegiskt? Mina tankar flögo jämt från skrifbordet till min sjuke vän...

Han ryckte häftigt sina händer ur hennes, vände sig bort och kastade sig i länstolen vid fönstret. Där satt han orörlig, stirrande ut i mörkret med hoppresade läppar.

Hon gjorde en otålig åtbörd och lutade sig därpå mot flygelns, oafvänt betraktande honom. För en timme sedan hade hon återkommit, efter en dag, till bragt i lif och glädje, bland starka, växlande intryck. Och då hon långsamt återvände till det lilla hvita huset under klångrosorna, hade hon åter känt en tanke växa inom sig, som på senare tiden ständigt återkommit: »Bunden... fjättrad vid sjukdom och sorg, vid en halfdöd kärlek... jag, som vill och måste ha lifvet, det starka, vackra, hänsynslösa lifvet!»

... Så trött han såg ut! Hon erfor en impulsiv lust att smeka hans silkesfina hår... Och när hon så kom hem — — tyst och dött! Men sedan började han spela, spela, bara dämpadt, liksom kraftlöst, pinande sorgset, så att det trängde igenom t. o. m. hennes ej alltför tunna hud. Hvad ville han då? Uppoffrade hon sig inte nog? Hade hon inte följt honom hit, lämnat vänner och verksamhetskrets för att vårda honom? Gaf hon honom ej allt, hvad hon kunde ge? Men hon mäktade ej ge lif och själ. Hvad man än kunde säga i förälskade stunder. Hon måste lefva lifvet fullt, lefva för att skriva, lefva — — för att lefva!!

Som om han anat hennes tankar, såg han bort på henne. — Kära vän, sade han med hes, ansträngd röst, — du minnes väl, hvad jag sade dig härom dagen. Du skall inte uppoffra dig, inte gräfva ner din talang hos en sjukling. Lämnna mig! Han tystnade och återtog sedan häftigare: Lämnna mig! Det är bäst för oss båda.

— Oss båda! Du har då endast lidande af att jag är här? Du önskar vara ensam? Är det så, du tager emot mig, då jag kommer hem igen! Nej, nu är du trött, nervös, du vet inte, hvad du säger, fortfar hon ömt och tog ett par steg närmare honom.

— Stanna där! Han omfattade med en stor, full blick hela hennes gestalt, hennes ansikte, där ögonen glänste af godhet och munnen log vänligt... dessa ögon och läppar, som kunde vara så grymt kalla, denna varelse, som kunde vara så öfverväldigande, så pinande i all sin naivt egoistiska, öfversvallande lifskraft, så groft oförstående med allt sitt kraftiga snille.

Hennes leende försvann och ögonen började glänsa fuktiga.

— Kom, åh kom! sade han vekt. Smidigt smög hon sig fram och sjönk ned på en pall framför honom.

— Cher maitre, hviskade hon, lät oss njuta en lugn, lycklig stund tillsammans, du och jag!

Han böjde sig fram öfver henne, och minnet blåste för en stund lif i deras kärlek.

— Jag har i dag haft underrättelse från G—s. de vänliga makter, som en gång förde oss tillsammans, sade hon med låg röst. — Flera gånger under dagens lopp har jag tänkt på den där kvällen, du vet.

Han kysste hennes hand. Och hvad har hon tänkt? ljöd det inom honom, medan han för väl hundrade gången erinrade sig färden till fästet, där han första gången fick se henne, den hemlighetsfulla, olycksbådande aning, som grep honom före inträdet i salen, violdoften, som kringfläktade henne, de stora, mörka, djupa ögon, hvars blick höll på att hämma hans spel.

Hon såg honom blidt in i ögonen utan att läsa hans tankar, medan hon höll hans smala, kalla hand i sin varma, kraftiga.

— För mig är den kvällen oförgätlig, tillade hon, drifven af medlidande och minnets betagande makt. Han hade hört henne säga så för inte länge

sedan, fast med annat tonfall. — Dina toners svall, cher maitre, ryckte mig oemotståndligt bort. Du lärde mig att glömma mig själf för en stund...

— Än jag då! sade han plötsligt, öfvervåldig af allt sitt skärande missmod, sitt pinande tvifvel på henne. — Jag vann ju min musa, madame! Ja, tillade han sakta, med ett smärtsamt leende, sådana toner, som dem du nyss täcktes afbryta, dem har du inspirerat. Du hlir ond — han lade händerna på hennes axlar och såg in i hennes vredesrodnande ansikte. — Min vän, vore det inte skäl i att afkorta denna herdescen? Den stämmer illa med hvad vi sagt hvarandra i går och under de senaste veckorna... du vet själf, hvad du sagt och skrivit till andra?

De bade båda rest sig upp. Och den enda veka känsla, som nu lefde kvar inom henne, var medlidande, då hon såg honom flämtande trycka händerna mot bröstet, medan ögonen beslöjades och ansiktet antog en allt högre färg.

Hastigt slog hon armarna omkring honom och förde honom bort till en lång soffa. Hon hade honom att lägga sig ned, sköt kuddar under hans huvud, aftorkade svetten från hans panna, smekte hans darrande händer. Och under allt detta söfde hon hans hetsade tankar till ro med hela kraften af sin moderliga varma natur, hela den öfvertygande förmågan i sin rika, fylliga röst. Ja, hon var flyktig,

hon var oförstående, hänsynslös, ofta neddragande — men hon var likväl kvinnan i all sin härliga rikedom, den moderliga älskarinnan, som en gång tog honom in i sin hägnande, tvingande kärlek. Medan han trött hvilade sitt huvud på kudden, vårdad af hennes händer, tillät han sig att för en stund hvilade från allt bittert.

Ett ögonblick hade han klart sett, huru allt skulle utvecklas emellan dem. Men låg det ej i deras egen makt att skiljas lugnt och vackert?

— Du är bättre nu, sade hon ömt. — Kom nu, gå till hvila! Du har arbetat för mycket i dag, oförståndige, då du lämnades ensam. Hon smekade hans insjunkna kind.

Han log matt emot henne. — Kära vän, lämna mig nu en stund! Jag vill skriva, innan jag lägger mig.

— Det, du spelade nyss, frågade hon med en hastig skälfning i ögonlocken.

— Ja, svarade han och såg afbedjande upp på henne. — Men slutet skall bli mera harmoniskt.

Efter att ha tryckt en lätt kyss på hans panna frasade hon bort, och hans ögon följde henne med ett frånvarande uttryck.

Lugn och trött satte han sig att nedskrifva de tankar, som nyss ledt hans själ genom smärtans öfvermått bort mot dödens ro.

(Tillhör Veckans Porträttgalleri.)

K. A. BELFRAGE.

Provinsialläkaren i Söderhamns distrikt Knut Axel Belfrage fyllde d. 7 januari 60 år. Student 63, med. (t. 71, bataljonsläkare vid Bohusl. reg. 82 och vid Jönköpings reg. 83. Provinsialläkare i Tanums distr. 86 samt från 91 i Söderhamns distrikt.

A. JOHANSSON.

50 år fyllde den 8 januari ordföranden i Kanalflorens ångfartygs-öfalfhvarvesällskap, sjökaptanen Axel Johansson i Göteborg.

Foto. Hartman, Göteborg.

KRONHUSET I GÖTEBORG.

Kliché: Bengt Sjöberg

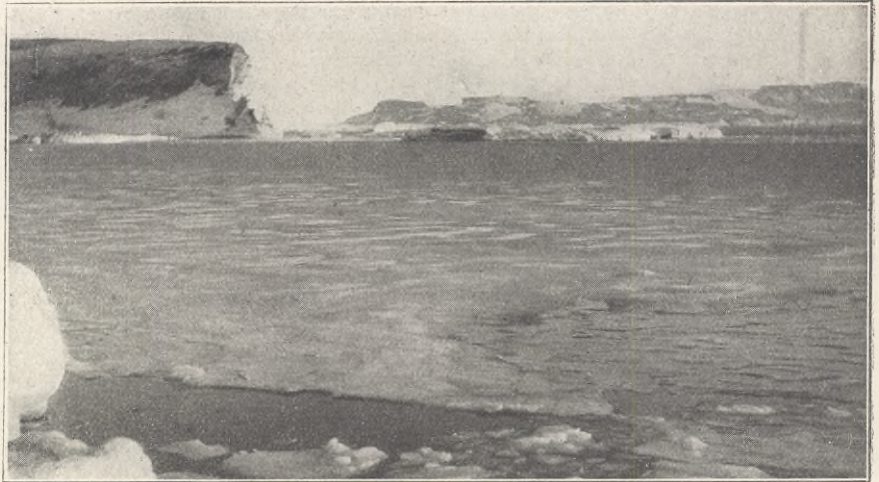
Kronhuset är en af Göteborgs äldsta byggnader. I detsamma hyllades Karl XI af ständerna vid den till Göteborg förlagda riksdagen 1659—60, då nedra våningen apterats till Rikssal. 1680 ändrades salen till Garnisonskyrka. 1898 upphörde gudstjänst att där förättas och nu vill man inreda huset till magasin och förvaringsplats för 123 från Första Göta Artilleriregemente utrangerade kanoner.

NORDENSKJÖLD-EXPEDITIONEN.

BILDER, PORTRÄTT OCH GRUPPER FRÅN DEN NU AFSLUTADE SYDPOLSEXPEDITIONEN.

Nordenskjöld-expeditionen anlände efter sitt triumftåg öfver Hamburg, Köpenhamn och Malmö söndagen den 10 januari kl. 11,25 till hufvudstaden, där landsmännen samlat sig i tusen, ja kanske tiotusental för att hälsa expeditionen välkommen.

Det var den 16 oktober 1901, som «Antarctic» lämnade Göte-

UR D:R NORDENSKJÖLD'S FOTOGRAFISAMLING. Amiralitets-sundet: "Tillsammans med löjtnant Sobral och Jonassen företog jag den 11 mars (1902) en färd i båt söderur längs Amiralitetsundet."

UR D:R NORDENSKJÖLD'S FOTOGRAFISAMLING:
Observatoriet å Snow Hill:

"Som den viktigaste delen af expeditionens verksamhet under denna tid får man väl betrakta de meteorologiska observationerna."

borgs hamn. Efter den 5 november 1902 var det slut med alla underrättelser från polarfararne, och 1903 kom, som bekant, den svenska undsättnings-expeditionen till stånd. Glädjen öfver, att de unga, entusiastiska vetenskapsmännen blefvo räddade, om också icke genom Sveriges försorg, har varit stor och allmän. Därom vittnar icke minst mottagandet på svensk jord.

Genom redogörelserna i de dagliga tidningarna af expeditionens chef och korrespondenserna från flere af deltagarna på färden vet man, hvilka faror och äfventyr expeditionens skilda partier genomgått. »Antarctic» själf har funnit sin graf i isen och med fartyget en del af expeditionens vetenskapliga samlingar. Mycket häraf återstår dock, många in-

tressanta rön ha gjorts, och säkert blir det en både spännande och vetenskapligt betydelsefull reseskildring, som Otto Nordenskjöld kommer att utgifva. Som bekant, har han redan år 1898 i »Från

EMBORD Å »TIJUCA» I MONTEVIDEO'S HAMN:
Från vänster räknadt äro: *sittande*: D:r Ekelöf, Konsul Rogberg, D:r Otto Nordenskjöld, Löjtnant Duse; *stående*: D:r Bodman, Kapt. Larsen, D:r Skottsberg, Kapt. Simonsen, D:r K. Anderson, D:r J. G. Anderson.

Kitché: Bengt Sjöforsparne.

Eldslandet» skildrat den svenska expeditionen, som han 1895—97 ledde till Magelhaënsland.

HVAR 8 DAG bringar här åtskilliga intressanta fotografier rörande expeditionen, däraf D:r Nordenskjöld ställt tvenne till vår disposition ur sin egen samling. Vi återgifva vidare grupper och porträtt tagna vid skilda tillfällen under hemresan samt slutligen bilder från såväl afresan den 16 oktober 1901 å den nu bland isen krossade »Antarctic» som från ankomsten till Stockholm den 10 januari 1904. Vår Stockholmsfotograf mötte de resande redan i Gnesta, och lämnades honom tillfälle att under resan taga en liten gruppbild. Och äfven af »Antarctic» kända besättning, hvilken icke blifvit fotograferad sedan afresan från Argentina, ha vi en förträfflig bild.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Bengt Sjöversparre.

NÄRA HEMMET: D:r Nordenskjöld (t. h.), Kapten Larsen (t. v.) och Löjtnant Duse (stående) i kupén på väg till Stockholm.

H. 8 Da STOCKHOLMSFOTOGRAF.

Kliché: Ken. A.-B. Bengt Sjöversparre Stlm.—Glg.

GRUPP AF SVENSKA SYDPOLSEXPEDITIONENS BESÄTTNING, fotograferad vid hemkomsten.

Foto. Fred. Riise, Köpenhamn.

Kliché: Bengt Sjöfversparre.

D:R OTTO NORDENSKJÖLD.
 PORTRÄTT TAGET DEN 9 JANUARI I KÖPENHAMN SPECIELLT FÖR HVAR 8 DAG.

HVAR 8 DAG.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöfversparre S:lm—Ug.

NORDENSKJÖLD-EXPEDITIONENS AFFÄRD OCH HEMKOMST.
 DEN 16 OKTOBER 1901.
 När Antarctic lämnade Göteborgs hamn.

DEN 10 JANUARI 1904.
 Expeditionens ankomst till Stockholm.

I PRAG.
SVENSKMINNENAS STAD.

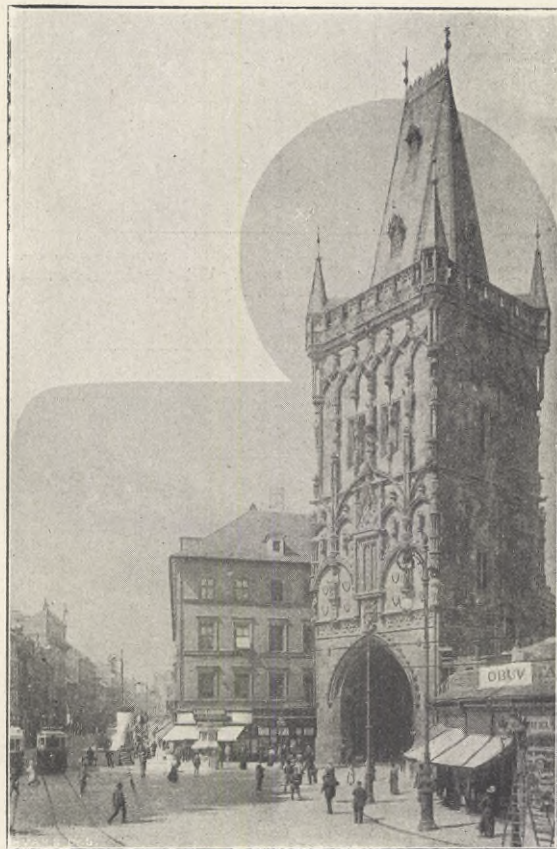
VY AF PRAG: På höjden Hradscchin.

Kliché: Kon. A.-B. Bengt Sjöfverparre Sthlm.—60g

Gul och tjock som en soppa flyter Moldau, och vid dess stränder, i dalen och på de höga bergen där omkring, ligger Prag eller, som tsjeckerna skriva, Praha, Böhmens gamla hufvudstad och en af Europas allra intressantaste städer.

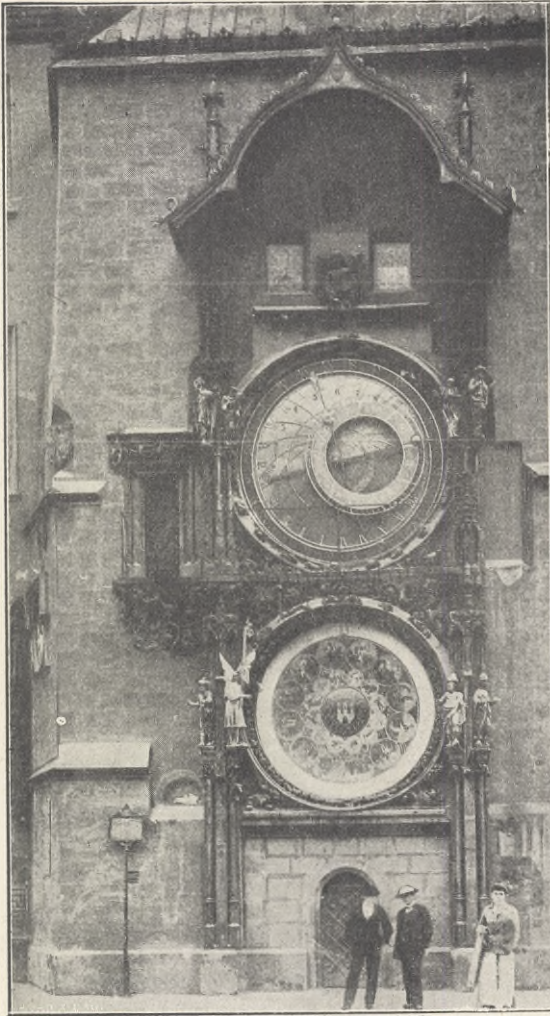
Hvar mötas nytt och gammalt som i Prag? Det nya är ultra-modernt: här påträffas elektriska spårvagnar, stora som järnvägsvaggonger, de mest eleganta kaféer och förtjusande ekipage, dragna af eldiga springare, som låta en förstå, att Ungarn är nära. Själftva lastvagnarne äro förspända med de vackraste hästar. Och det gamla är uråldrigt och storartadt: först och främst Hradscchin, den ofantliga gamla borgen högt uppe på slutningen med landdagssalen, ur hvilkens fönster de kaiserliga råds-herrarne utkastades i maj 1618 — början till 30-åriga kriget, hvarunder Prag tre gånger intogs, sista gången af svenskarne under Königsmark år 1648. I själftva verket kan man icke besöka någon af Prags minnesvärda äldre byggnader, utan att på ett eller annat sätt bli erinrad om, att svenskarne varit i staden.

Och det gamla är vidare många, många väldiga kloster, däribland det ryktbara Strahow, det är stora kyrkor, fulla af skatter, kring hvilka rökelsekaren utsända sina dofter, där de slätrakade katolska prästerna ideligen knäfalla för Jesus och madonnans bilder, det är Wallensteins vidsträckta palats och hundra andra palats, det är rådhuset med konsturet, hvaröfver vid timplagen apostlarne skrida förbi och tuppen gal, det är brunnen med madonnans bild midt på torget, där vaxljusen flämta om kvällen och heta böner uppsändas af gubbar och gummor, som knäfalla midt på den öppna platsen, det är höga torn och stadsportar, det är hela stadsdelar, med så trånga gator, så sammangyttrade hus, så trånga gårdar, att icke ens en stad som t. ex. Paris har att tillnärmelsevis visa på något sådant. Uråldrigt,

BILDER FRÅN PRAG: Kruttornet.

Kliché: Bengt Sjöfverparre.

BILDER FRÅN PRAG: Rådhusuret. Vid timslagen skrida apostlarne förbi och tuppen gal.

Kliché: Bengt Silfverparre.

hemskt, förskräckligt, men underbart — det är gamla Prag.

Och det allra märkligaste är nästan Josephstadt, judestaden.

Af Prags omkring 400,000 invånare bekänna sig de flesta till katolska läran. Antalet protestanter uppgår blott till ett par tusen, men judarne kunna räknas till omkring 25,000.

Midt i staden på få stegs afstånd från rådhuset ligger Josephstadt, som nu för hvarje år blir allt mindre och mindre. Breda esplanader dragas nämligen in i denna stadsdel, och i stället för de ynkliga små husen uppbyggas nutidspalats. Smutsen får vika för luft och ljus. I sanität hänseende är detta naturligtvis oersättligt, i kulturhistoriskt är det högst beklagligt.

Redan år 1124 skola judarne ha haft en synagoga i Josephstadt. Ursprungligen bodde de vid blott en gata, men efter hand inköpte de 150 hus där omkring, och »judestaden» uppkom. Den hade nio portar, som hvarje aften låstes, och tvärs öfver gatorna dragna kädjor utmärkte ända till 1848 Josephstadts gränser mot den kristna stadsdelen, där ingen jude fick uppehålla sig nattetid. År 1689 tände fransmännen eld på stadsdelen, som till större delen gick upp i lågor. Men snart hade nya hus uppbygts.

Nu i våra dagar består befolkningen i judestaden lika mycket af fatiga kristna som af judar. Och de trivas väl tillsammans, om de också tillreda sin mat på olika sätt.

Ett litet stycke in i Josephstadt vid Rabbigränd, Rabbinska ulice — i Prag står alla gatorna på tsjechiska, hvilket vållar främligen hufvudbry — ligger det gamla judiska rådhuset. Uret på byggnaden har romerska och hebräiska siffror, och visarne röra sig från höger till vänster. Midt emot rådhuset påträffas Altneuschule, en af Prags äldsta byggnader och en af Europas äldsta synagogor: »den allra äldsta» säger gärna förevisaren. Kyrkan, i tidig gotisk stil, förskrifver sig från fjortonde århundradet. Portalen är vacker med sin spetsbåge, och ned för några trappsteg kommer man in i den halfmörka lilla kyrkan, hvilkens tak stödes af två åttahörniga pelare. Utmärkt vackra, hundraåriga messingslampor smycka synagogan, som har ett förbyggt hvalf, en fångelsegång, rundt om. Här ha kvinnorna sina platser, under det att de, som bekant, i senare synagogor ha sina platser å läktare. Tre gånger om dagen hålles gudstjänst i Josephstadt.

De små stolarna i den gamla, sällsynt stämmingsfulla kyrkan äro lösa. Något som särskildt kan intressera oss, svenskar, är en väldig fana, som finnes här inne. Den skänktes af kejsar Ferdinand III till judarne i Prag som ett erkännande af deras mod och uppförande under svenskarnes belägring 1648. Fanstången är så tung, att det skall behövas fjorton man för att lyfta den.

Ikke långt från Altneuschule ligger »Beth-Chajim», den gamla judekyrkogården, upptagande en areal af 1,23 hektar. En mera pittoresk kyrkogård finnes icke på jorden. Här och tvärs stå grafstenarne, till hälften öfvervuxna af frodiga buskar. Det förtäljes, att »Beth-Chajim» skulle funnits redan i sjunde århundradet

BILDER FRÅN PRAG: Gamla Prag.

Kliché: Bengt Silfverparre.

och sålunda vara äldre än Prag själf, men detta är oriktigt och kommer sig af en missläsning på en af grafstenarne (606 i stället för 1606). Här ser man bl. a. rabbinen Löws mäktiga sarkofag omgifven af de grafstenar, som utmärka platserna, där hans trettio tre älsklingslärjungar ligga. Tecknen på grafstenarne angifva antingen, hvilken stam den af lidne tillhört — två händer för Arons stam, en kanna för Levi, o. s. v. — eller ha afseende på namnen själfva — ett lejon för Levi, en fisk för Fischeles, o. s. v.

Huru raseringen än kommer att gå fram genom Josephstadt, så skall dock den gamla kyrkogården bli orörd. Man har löfte därom. Och det finnes för resten här förutan tillräckligt att i sundhetens intresse rasera i Prag. Nedanför Hradschin, längs bergsgatorna, ligga hus, större än judestadens, men lika ohälsosamma, lika afstängda från luft och ljus i det inre som dessa. Och än en gång i tiden kommer turen väl också till dem. Men då är gamla Prag icke längre samma underbara stad som nu.

O. R.

Efter fotografi.

Kliché: Bengt Silfversparre.

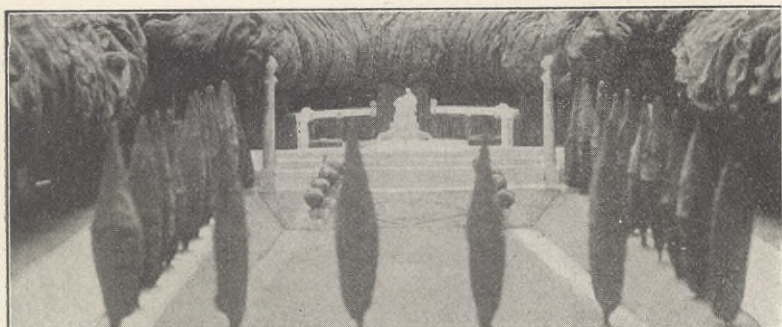
BILDER FRÅN PRAG: Judiska rådhuset och den märkvärdiga gamla synagogan.

Efter fotografi.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Silfversparre Sthm.—Gbg.

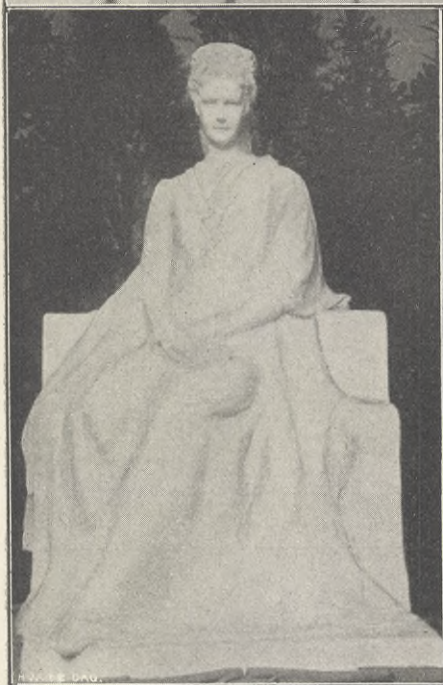
BILDER FRÅN PRAG: Den gamla kyrkogården, en af Prags förnämsta sevärdheter.

I.

I Wien har antagits ett förslag till monument öfver den mördade Käjsarinnan Elisabeth.

Själva statyn är af bildhugaren Hans Bitterlich, medan anordningarna i öfrigt äro enligt arkitekten Ohmanns förslag.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

I. DEN BLIFVANDE KÄJSARINNAN-ELISABETH-STATYN I WIEN.

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

II. FRANSKA MARINENS NYA LIFRÄDDNINGSPPARAT.

II.

Franska marinen har godkänt och antagit en ny typ för lifräddningsapparat, upfunnen af kapten Matignon.

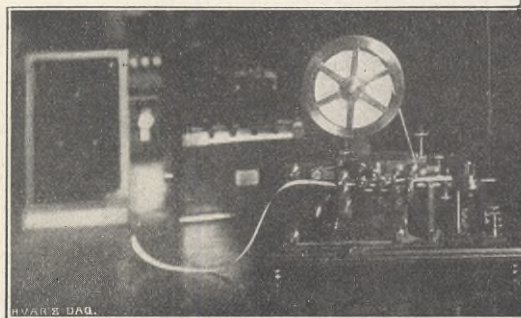
Den består af en rad stänger hvilande å lufttäta säckar. Dessa senare svälla

genast de komma i beröring med vatten, enär de hålla kalciumkarbur, hvilket bildar acetylengas vid inverkan af vatten.

III.

Den franske vetenskapsmannen Branly har blifvit tillerkänd halfva Osirispriset (100,000 francs) medan den andra hälften tilldelades m:r Curie, Nobelpristagaren.

Fransmännen tillmäta Branly äran af att ha upfunnit den trådlösa telegrafien.

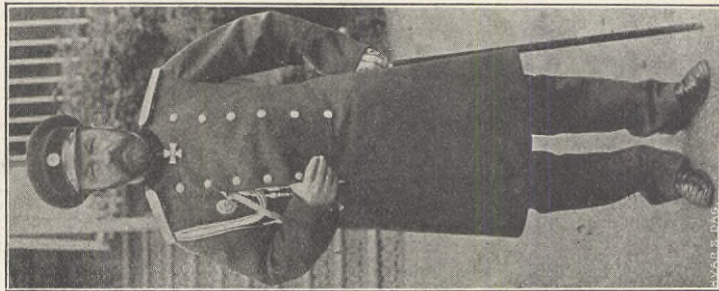
Kliché: Bengt Sjöforsparre.

III. FRANSKE PROFESSORN BRANLY, i Frankrike ansedd som uppfinnare af den trådlösa telegrafien.

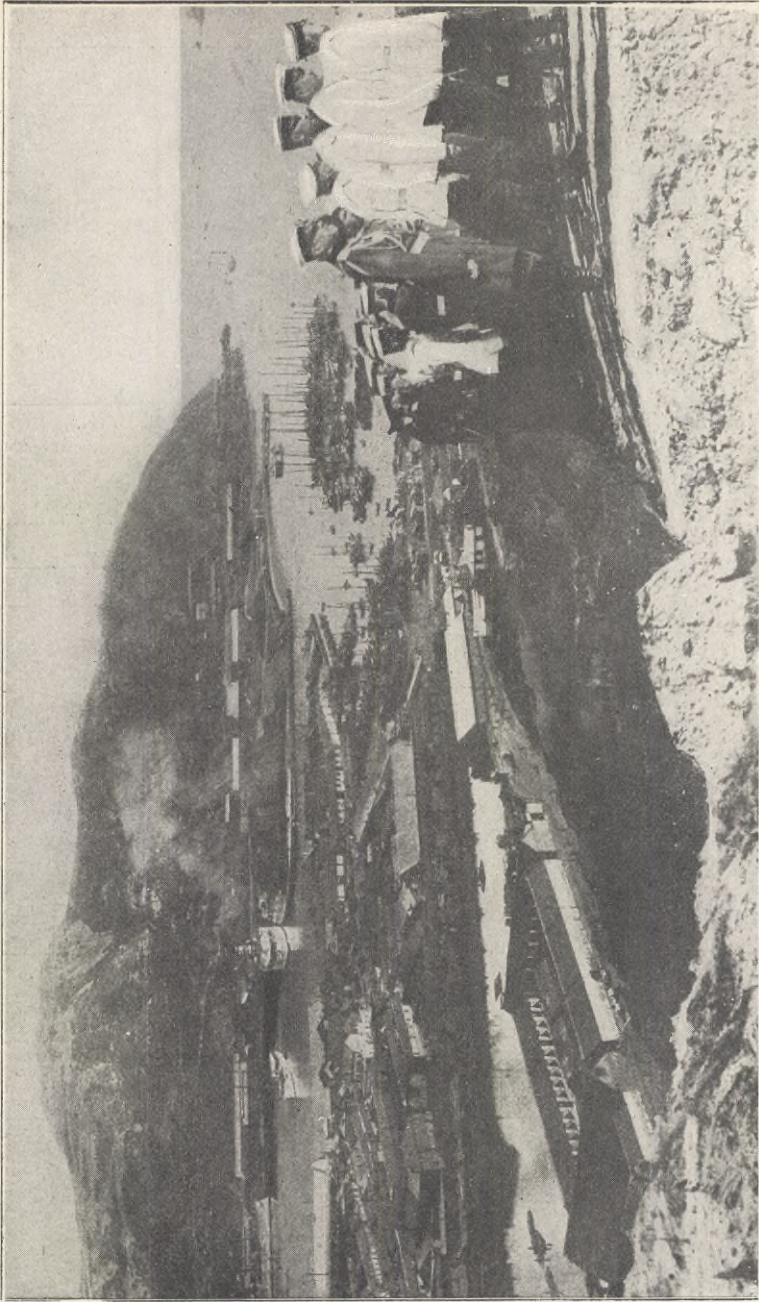

Kliché: Bengt Sjöforsparre.

lösa telegrafien, och Marconi har vid sina experiment begagnat sig af Branly's s. k. Koherer. Vi återgifva en bild af uppfinnaren och hans apparater för trådlös telegrafi.

Klické: *Bernt Sjöberg*.
IV. RYSSLANDS KRIGSMISTER, GENERAL KUROPATKIN.

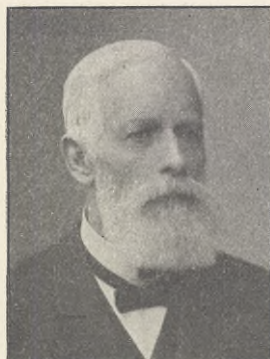
Klické: *Bernt Sjöberg*.
V. PORT ARTHUR, RYSSLANDS HUFVUDFÄSTE I OSTASIEN: Vy af inre hamnen med torrdockor och bassänger.

IV—V.

Till HVAR 8 DAGS förfogande har blifvit ställd ofväntade förträffliga fotografier öfver ryska hamnen vid Port Arthur, af hvars mäktiga dockor och bassänger man får en i hög grad öfverstådlig bild. För ögonblicket, då detta skrives, synas alla meddelanden tyda på att de öfverhängande krigsmolnen äro skingrade — för att måhända i en icke alltför aflägsen framtid änyo hotande uppstiga vid den

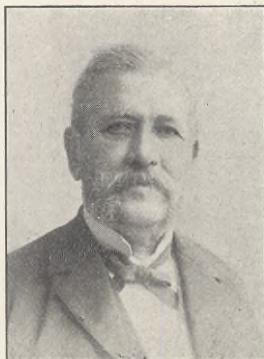
Ostasiatiska horisonten. Ty att en gång Ryssland och Japan skola drabba samman om väldet på Korea — därom lider ej det ringaste tvifvel; att krig ej utbryter nu beror väl endast därpå att ingen af kontrahenterna ännu är fullt stridsutrustad, hvarken i ena eller andra afseendet.

Vi meddela samtidigt ett porträtt af den man i hvars händer väl mycket af dessa frågor hvilat och hvilat — ryske krigsministern General Kuropatkin.

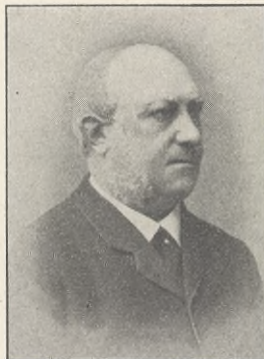
L. T. NEJBER.

85 år fyllde den 5 jan. f. expeditionsskreteraren Ludvig Theodor Nejber. Student 37, inträdde N. i rikets tjänst 40, kassör i civilstatens pensionsinrättning 65, protokollsskreterare i sjöförvarsdepartementet 63, expeditionsskreterare i k. maj:ts kansli 76, kanslisekr. därst. 78. Bev. afsked från båda tjänsterna 78.

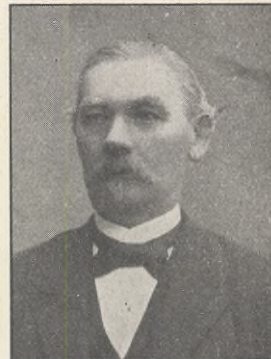
A. STÅLHAMMAR.

80 år fyllde d. 1 jan. öfverstelöjtn. A. Stålhammar i Sthlm. Skicklig kartritare har han nedlagt sitt mesta intresse på topografi. 60, 62 företagit topogr. studier. i Frankr. o. Engl. A. har under 20 år varit led. af stadsfullm., kyrkoråd m. m. Sedan allm. lifvårskör-f. Balders stift. 87 har S. varit föreningens v. ordf. eller ordf.

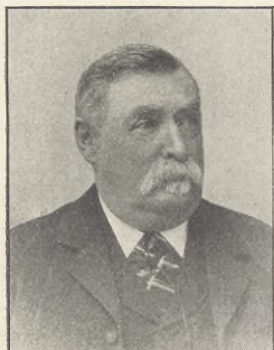
O. F. NEYBER.

I sitt 75:te år ingick den 30 dec. provinsialläkaren dr Oscar Fredrik Neyber i Ronneby. N. har i många år varit öfverläkare vid Ronneby hälsobrunn.

G. V. LYTH.

70 år fyllde den 5 januari ordf. i Stockholms handverksförening, f. d. matematiske, fysiske och nautiske instrumentmakaren Georg Vilhelm Lyth. HVAR 8 DAG innehöll i föl utförliga data om den förtjänte mannen.

O. W. GENBERG.

F. d. provinsialläkaren i Haparanda Olof Wilhelm Genberg, fyllde den 25 december 70 år. Med. doktor 65, provinsialläkare i Pejala samt distriktläkare i Luleå s. å. Provinsialläkare i Haparanda distrikt 66, t. f. lasarettläkare 67, fängelseläkare s. å., beviljades G. 94 afsked som provinsialläkare.

G. A. JOHANSSON.

70 år fyllde den 29 december en af huvudstadens allra störste byggmästare, Gustaf Adolf Johansson, hvilken uppfört ett flertal af Stockholms förnämsta hus.

M. FORSGRÉN.

Rådman Marcus Forsgrén i Stockholm har nu lämnat den post han så länge beklädt. Född 34, bief F. 58 askultant vid Stockholms rådhus-rätt, samt utnämndes 61 till v. häradshöfding i Göta hofrätt. 68-81 auditör vid Svea artillerireg., utnämndes han 81 till rådman.

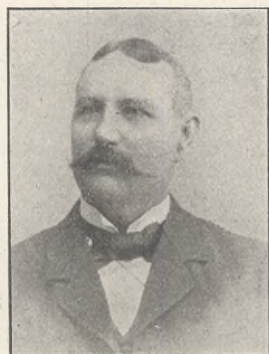
H. SÄLLVIN.

Sundsvallsposten kunde den 22 dec. fira sitt 50-årsjubileum i det den den 22 dec. 1853 utgaf sitt första nummer. Tidningens nuvarande hufvudredaktör är herr Herman Sällvin som sedan 98 innehaft denna befattning.

J. L. SELANDER.

Innehafvaren af handelsfirman Selander & Dahlberg i Jönköping, handlanden Johan Leonard Selander fyllde den 30 december 50 år. S. är ledamot af stadsfullmäktige.

GUST. JANSON.

50 år fyllde den 20 januari handlanden Gust. Janson i Ämäl. J., som i många år varit ledamot af stadsfullmäktige och drätselkammaren, är en framstående förtroende- och kommunalman.

K. A. STENBERG.

50 år fyllde d. 12 jan. skolföreståndaren A. Stenberg. S. anställdes efter afslagd examen 76 som lärare vid folkskolelärareseminariet i Vexjö, kallades 78 att vara öfverlärare vid Landskrona folkskolor, bief 83 föreståndare för Räddnings-Institutet på Hisingen, där han alltså verkat i snart 21 år.

H. NILSON.

Regementspastorn vid 75 Kungl. Smålands husarer, komministern i Eksjö. Hans Nilson, fyller den 24 januari 50 år.

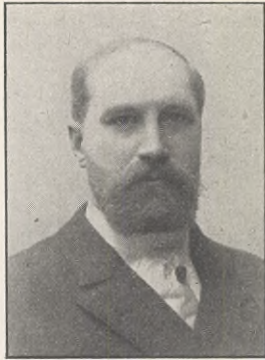

PORTRÄTTGALLERI

S. KULLMAN. †

Den 25 dec. afled på Nykvarns egendom nära Södertälje kommissionslantmätaren Svante Kullman, född 1837.

C. E. SCHREIL. †

Den 25 dec. afled i hufvudstaden innehafvaren af Novilla å Djurgården, Carl Edvard Schreil, 55 år gammal. S. var i sin ungdom länge utrikes. Han innehade sedan Restaurant Royal, tills han 89 inköpte Novilla, som han betydligt utvidgade.

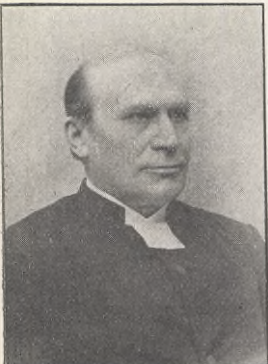
P. K. ANDERSSON. †

Den 24 dec. afled i hufvudstaden en af Stockholms större byggmästare, P. Konrad Andersson, 40 år gammal. A. har uppfört ett flertal af hufvudstadens betydande byggnader.

J. H. KINBERG. †

Den 30 dec. afl. i Sthlm byggnadsing. John Harald Kinberg, född 64. Bredvid sin praktiska verksamhet hade han dock äfven tid att ägna sig åt mera ideella uppgifter. Så var han bland stiftarne af Konseriföreningen, af hvilken styrelse han var medlem sedan föreningens bildande.

N. J. LINNARSSON. †

F. L. WENDEL. †

N. J. LINNARSSON. †

Domprosten Nils Josef Linnarsson i Skara, afled den 3 jan. därstädes, 70 år gammal. Student 52, fil. kand. 53, fil. dr 63. Prästvigd 66, 67 teol. adjunkt, 76 kontraktsprost befordrades L. 89 till domprost i Skara. Erhöll 77 teol. doktorsvärdighet.

F. L. WENDEL. †

Nyårsdagen afled å Små Dalarö befälhafvaren å Dalarö Ström, sjökaptinen Frans Leonard Wendel, i en ålder af 52 år.

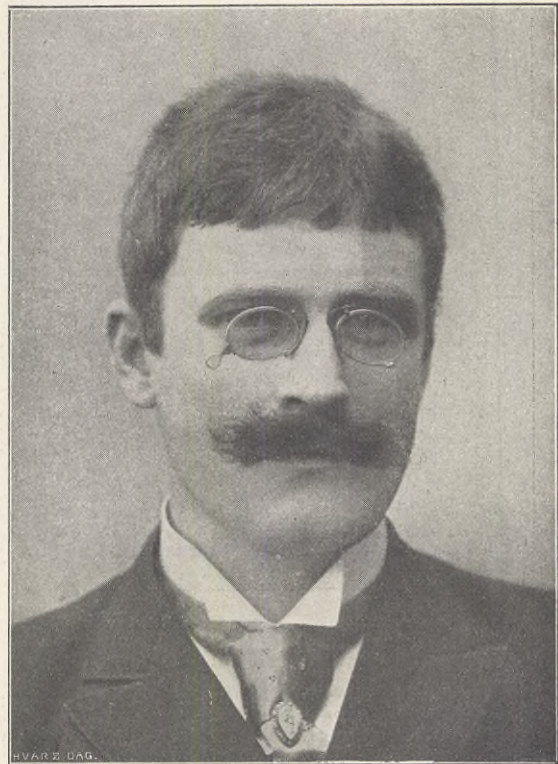
EN HUNDRA-ÅRING.

Den 4 januari fyllde förre underofficern vid Första Lifgrenadierregementet C. M. Bolling 100 år.

B. tog afsked från krigstjänsten 1856. I yngre år var han utom en plikttrogen krigsman, intresserad kommunalman o. landtbrukare på sin egendom Salebo, V. Ryds socken. Den gamle, som äger kropps- o. själsförmögenheterna i behåll, följer intresserad dagens händelser.

C. M. BOLLING.

HVAR 2 DAG.

Kitché: Bengt Sjöförsparre.

KNUT HAMSUM, NORSK FÖRFATTARE.

På Nationalteatern i Kristiania har nyligen uppförts ett praktfullt utstyrt skådespel af Knut Hamsun, *Drottning Tamara*, hvilket rönt mycket bifall.

Kliché: Bengt Skjörsparre.
SCENER UR KÄRLEKENS KOMEDI Å SVENSKA TEATERN:
Nederst Fröken Lundeqvist och Herr de Wahl.

Den 7 jan. gafs å K. teatern i Stockholm en repris af Hertz-Tschajkowskys "Jolantha", där fröken Valborg Svärdröm liksom för ett par år sedan med stor framgång utförde titelpartiet. Grefve Vaudemonts parti sjöngs nu för första gången af hr Malm, hvilken kom väl ut härmed.

* * *

Ibsens både rörande och kvicka men något osammanhängande ungdomsskådespel "Kärlekens komedi" har uppptagits å Svenska teatern i Stockholm med fröken Lundeqvist samt herrarne de Wahl, Hillberg, Bäckström och Fröberg i de förnämsta rollerna. Så länge unga hjärtan slå, kan "Kärlekens komedi" aldrig underlåta att verka eggande, om också årens tyngd onekligen något lagt sig öfver stycket.

SCEN UR JOLANTHA Å K. TEATERN:
Fröken Svärdröm och Herr Malm.